

STATIONERS MODERNI- SERINGER

PLANER FOR 2017 - 2019

Rapportindhold:

Rapporten beskriver hvilke planer DSB har for at modernisere stationer i perioden 2017 – 2019, samt hvilke økonomiske midler der påtænkes anvendt.

Kontrakthenviisning:

23.5.6 (Stationsmodernisering)

1. Indledning

Af "Kontrakt mellem Transport- og Bygningsministeriet og DSB om trafik udført som offentlig service i perioden 2015-2024" (herefter trafikkontrakt) afsnit 6 fremgår at:

"DSB skal udarbejde planer for stationsmoderniseringen, som skal omfatte en opstilling af hvilke stationer eller strækninger, der påtænkes at blive genstand for modernisering i en førstkommende periode, samt hvilke økonomiske midler, der påtænkes anvendt til hvilke formål. Herudover varsles hvilke stationer eller strækninger, der forventes at indgå i den efterfølgende planperiode.

DSB skal ved modernisering af stationer behandle alle sammenlignelige behov for forbedringer på de forskellige stationer uanset omfanget af DSB's egen betjening af stationen

.....

Den første plan fremlægges i 2016, og efterfølgende planer udarbejdes med 1-2 årige intervaller.

.....

Forud for udarbejdelse af den næste plan skal DSB formulere sine forslag og i god tid indkalde ønsker fra andre operatører af offentlig servicetrafik på jernbane, som benytter DSB's stationer, samt Trafikstyrelsen for så vidt angår stations- og terminalprojekter, hvortil der ydes særskilte statslige tilskud, eller hvor der via Banedanmarks budget planlægges større reinvesteringer."

Investeringsplanen omfatter ikke "Investeringer parkeringsfaciliteter mv.". DSB har i 2015 udarbejdet særskilt Udmøntningsplan 2016-2018 for "Puljen Bedre adgang til den kollektive transport".

2. Generelle bemærkninger til stationsmoderniseringerne

2.1. DSB's ansvar og forpligtelser for stationsmoderniseringer

DSB har delvis ejerskab til 299 stationer på statens jernbanenet. Langeskov er genåbnet i efteråret 2015. Medio 2016 erstattes Enghave station af Carlsberg station. Køge Nord, Favrholdt, Vingø og Gødstrup er under planlægning og forventes udført i perioden 2016-2020.

DSB er bekendt med planer for nye stationer ved Aalborg Lufthavn, Jerne og Kalundborg Øst.

I henhold til trafikkontraktens afsnit 6.1.2 gælder:

“DSB’s ansvar og forpligtelser i relation til stationerne vedrører udelukkende de dele af stationerne, som DSB ejer. DSB skal medvirke til at sikre et velfungerende samspil med andre instanser – herunder Banedanmark og kommunerne – som har et ansvar for udvikling af perronerne, forpladser og andre stationsforhold. DSB har ansvaret for det overordnede design af de enkelte stationer. ”

2.2. DSB’s prioritering af stationsmoderniseringer

DSB har segmenteret stationerne baseret på antal daglige kunder:

- ”små”, mindre end 3.000
- ”mellemstore”, mellem 3.000 og 10.000, samt
- ”store” over 10.000.

Segmenteringen er baseret på Trafik- og Byggestyrelsens prognose for antal passagerer i 2017

Stationerne er endvidere opdelt i ”almindelige” stationer, der egner sig til standardløsninger, samt ”særlige ”stationer, der helt eller delvist kræver særlige løsninger på grund af fredning mv.

En oversigt over segmenteringerne kan ses i bilag 1. Modernisering af stationer prioriteres på grundlag af denne segmentering, kundernes tilfredshed med stationerne samt konkrete tekniske vurderinger af behov for vedligehold, således at kundekomforten ikke forringes.

Derudover fortsætter DSB med at sikre et forenklet og ensartet udtryk på stationerne i form af samme type affaldsspande, venterum, skiltning mm. Derved understøttes en fælles identitet for kundernes møde med stationerne, samt enklere vedligehold og drift.

3. Stationsmoderniseringsplan 2017-2019

DSB har løbet i de sidste 15 år moderniseret en stor del af stationerne. Se oversigt for status og planer i vedlagte bilag 2.

Moderniseringerne har varieret fra mindre fysisk og funktionel tilpasning af de mange små stationer til omfattende modernisering og istandsættelser af København H og Nørreport (i samarbejde med Københavns kommune og Banedanmark).

Derudover har DSB opgraderet DSB’s stationsfaciliteter på stationer i forbindelse med større Banedanmark arbejder, som det er sket på Lejre, Hvalsø, Vipperød og Tølløse, samt en del af de små stationer på Vestfyn.

DSB har de sidste 5-6 år især fokuseret indsatsen på S-togsstationerne på baggrund af kundeundersøgelser samt den generelle vedligeholdelsesstand. Dette fokus vil fortsætte i de kommende år.

I alle projekter indgår løsninger af tilgængelighed for handicappede, tryghed med kameraovervågning, åbne og lyse omgivelser, samt robuste løsninger både af hensyn til vedligehold og drift, og visuelt udtryk.

3.1 DSB planer for større enkeltstående projekter

Østerport

Total istandsættelse og omdisponering af stationsbygningen for at sikre bedre og overskuelige skifteforhold mellem kommende Metrostation, og for at sikre en bedre disponering af bygningen til det kommercielle potentielle stationens og kommende kundeunderlag.

Planlagt gennemførelse i perioden 2017-2019, således at ombygningen står klar samtidig med åbningen af Metrocityringen i 2019.

København H - tunnel

Istandsættelse og modernisering af passagertunnellen, som vil være en del af de kommende skiftemuligheder mellem kommende Metrostation.

Planlagt gennemførelse i perioden 2017-2019, således at ombygningen står klar samtidig med åbningen af Metrocityringen i 2019.

Køge Nord

DSB har aftalt med Banedanmark, at DSB finansierer perronudstyr, som DSB ejer i henhold til Bodelingen med Banedanmark. Omfanget af udstyr vil blive tilpasset stationen prognosticerede antal daglige kunder dvs. 4.700 pr. dag.

Nørrebro

Stationen skal istandsættes og opgraderes, så den i 2019 fremstår moderniseret og indbydende samtidig med åbningen af Metrocityringen.

Hillerød

Større tiltrængte forbedringer af kundeforhold afventer beslutning om sammenbygning af Lokalbanerne. I perioden vil der blive sat fokus på istandsættelse og kommerciel aktivering af hovedbygningen.

S-togstationer.

Ud over Hillerød og Nørrebro indgår følgende S-togstationer indgår i DSB's planer i perioden 2017-2019: Farum, Peter Bangsvej, Greve, Værløse, Buddinge, Lyngby, Virum, Bernstorffsvej, Solrød.

Køge station er under en omfattende ombygning, som følge af Køge Kyst projektet. Størstedelen af ombygningen finansieres af projekt Køge Kyst.

Nordhavn afventer beslutning om projektet for forlængelse af perronen til Aarhusgade.

Kundetoiletter.

På en mindre del af DSBs stationer er der i dag toiletter. Standarden er svingende og flere af toiletterne står over for valget mellem en renovering eller en nedlukning.

DSB vil renovere og opgradere toiletfaciliteterne på ca. 30 større stationer. DSB planlægger endvidere – i lighed med tidligere planperiode – at nedlægge toiletter på de mindste stationer. Dette vil dog først ske i takt med at standarden hæves på de større skiftestationer samt større provinsby stationer. Herved opnås følgende:

- Et konsistent servicetilbud til kunderne, med en højere rengørings- og vedligeholdelsesstandard på større skiftestationer samt større provinsbystationer.
- På sigt lavere vedligeholdelsesomkostninger som følge af en standardiseret, hærværksrobust løsning samt reduceret udbud på mindre stationer.

Den primære faktor for hvor der tilbydes toiletter vil være antallet af passagerer (jf. trafikkontraktens afsnit 6.1.4). Konkret vil der være toilet på store stationer (stationer med over 10.000 daglige rejsende) samt på stationer i større provinsbyer. Større provinsby defineres ud fra kategoriseringen større end 15.000 indbyggere.

På S-banen, hvor den gennemsnitlige rejsetid er ca. 16 min, vil der være adgang til toiletter på endestationerne, midt på de fleste linjer samt i centrum af København.

Bortset fra København H og Aarhus H vil kundetoiletter følge konceptet, som er etableret i Køge i 2015 som er indrettet med vedligeholdelses- og rengøringsvenlige standardelementer. Vægillumstration er udført i helklæbende folie der løbende kan udskiftes ved hærværk eller hvis design skal opdateres. Farvevalg er efter kundeundersøgelser af oplevet renlighed og hygiejne.

Kunden skal bruge SMS-kode for at komme på toilettet, som er HC-tilgængeligt og forsynet med puslebord. For enkelte stationer kan det blive aktuelt at etablere en særskilt toiletunit uden for en stationsbygning.

Ombygning af kundetoiletter på Aarhus afventer beslutning om og gennemførelse af elektrificering af Aarhus H.

Kundetoiletterne på København H ændres ikke i perioden.

Nørreport er udstyret med kommunalt betjent kundetoilet. Odense Banegård Center er udstyret med kundetoiletter.

Sjælland	Fyn Jylland
Farum	Esbjerg
Flintholm	Fredericia
Frederikssund	Herning
Hillerød	Hjørring
Høje Taastrup	Holstebro
Holbæk	Horsens
Klampenborg	Kolding
Køge	Middelfart

Københavns Hovedbanegård	Nyborg
Lyngby	Randers
Nykøbing Falster	Skanderborg
Ringsted	Vejle
Roskilde	Aarhus H
Ryparken	Aalborg
Valby	
Østerport	

3.2. Projekter udløst af større Banedanmark projekter, herunder nye stationer

En oversigt over disse projekter er vedlagt som bilag 3.

Aarhus H:

Afventer beslutning om løsningen konsekvenserne for kommende elektrificering, som kan indebære hævnning af store dele af hovedbygningen, eller sænkning af perronerne, eller anlæg af nye perroner mellem Bruuns Bro og Frederiksbro.

Banedanmarks øvrige projekter med elektrificering af flere strækninger og nye perroner og spor (Ny Ellebjerg og Glostrup) kan udløse behov for omdisponering, flytning og/eller fornyelse af DSB's stationsudstyr.

DSB er i løbende dialog med Banedanmark om disse projekter. Der er endnu ikke aftalt konkrete løsninger og aftaler om DSB finansiering.

Det gælder også kommende nye stationer som Vinge, Favrholm (Hillerød Syd) og Døstrup.

3.3. Projekter udløst af Letbaneprojektet i København

Den kommende Letbane ved Ring 3 vil give kollektiv rejsende mulighed for at skifte til/fra S-tog ved Lyngby, Buddinge, Herlev, Glostrup, Vallensbæk og Ishøj stationer.

DSB er i dialog med Letbanesekretariat om disse stationer. Der er endnu ikke aftalt konkrete løsninger, som udløser DSB investeringer.

3.4. Projekter udløst af Letbane i Odense

Det kommende letbaneprojekt vil give skiftemuligheder mellem Letbanen og Fjern- & Regionaltog ved Odense og Hjallesø stationer.

Projektet forventes ikke at udløse DSB investeringer.

3.5. Projekter udløst af Letbane i Aarhus

DSB har indgået særskilte aftaler om Aarhus Letbanes ombygninger på og ved Aarhus.

De øvrige DSB stationer på Grenaabanen afventer afklaring om Letbanens og de respektive kommunes disponering af DSB ejet ejendom og stationsudstyr.

3.6. Aktivering af helt eller delvis ledige stationsbygninger

Behovet for stationsbygninger til klassiske stationsformål er løbende reduceret. DSB har derfor en række helt eller delvis ledige stationsbygninger. Se bilag 4, som viser hvor DSB driver Billetsalg og/eller Kort & Godt-butikker efter 7 eleven-konceptet.

DSB har i 2015 iværksat et særskilt projekt, som skal belyse mulighederne for at aktivere disse bygninger i et lokalt forankret samarbejde på et forretningsmæssigt grundlag. Løsningen i Bramming er et eksempel, som DSB vil søge at forfølge.

DSB har startet dialog med en række kommuner om muligheder for samarbejde om aktivering af stationsbygninger.

Såfremt denne løsning ikke er realisabel inden for en kortere årrække, vil DSB tage initiativ til nedrivning, og erstatte bygningen med et mindre og enkelt anlæg tilpasset kundeunderlaget, som det f.eks. er gjort i Tjæreborg, Rudme, Regstrup, Svebølle mfl.

4. Bilag:

Bilag 1: Segmentering og prioritering

Bilag 2: Status over og planer for stationsmoderniseringer

Bilag 3: Stationsrelevante tredjepartsprojekter

Bilag 4. Kort & Godt butikker og DSB Billetsalg

Bilag 5. Investeringsplan

Bilag 1. Segmentering af stationer – baggrund for prioritering

- DSB har i dag delvis ejerskab til **299** stationer. Dertil kommer **4 nye** stationer i perioden 2017-2020
- Stationerne er segmenteret i "små", "mellemstore" og "store" stationer baseret på antal daglige kunder. Segmenteringen er baseret på Trafikstyrelsens prognose for antal passagerer i 2017
- Stationerne er endvidere opdelt i "almindelige" stationer, der egner sig til standardløsninger, samt "særlige" stationer, der helt eller delvist kræver særlige løsninger grundet fredning mv.
- Endelig defineres en gruppe stationer som "Kommercielle"
- Prioritering af indsatsen på stationerne vil benytte denne segmentering som grundlag

Små stationer (194 + 4 nye)

0 - 3.000 passagerer/dag i 2017

Mellemstore stationer (78)

3.000 - 10.000 passagerer/dag i 2017

Store stationer (26)

Over 10.000 passagerer/dag i 2017

Almindelige

Tjæreborg
210 passagerer/dag i 2017

Antal : 134 + 4 nye

Fredericia
6.700 passagerer/dag i 2017

Antal: 40

Flintholm
16.700 passagerer/dag i 2017

Antal: 12

Særlige*

Vipperød
1.100 passagerer/dag i 2017

Antal: 60

Rungsted Kyst
3.300 passagerer/dag i 2017

Antal: 38

Københavns Hovedbanegård
118.800 passagerer/dag i 2017

Antal: 14

* **Særlige stationer:** Stationer med bevaringsværdige og/eller fredede bygninger og bygningslementer samt Københavns Hovedbanegård og Nørreport grundet antallet af passagerer og stationernes særlige karakter.

Stationsmodernisering

- Gennemførte moderniseringsprojekter.
- Planlagte moderniseringsprojekter
- Stationer anlagt i perioden 2000 - 2014

Stationsrelevante tredje parts projekter

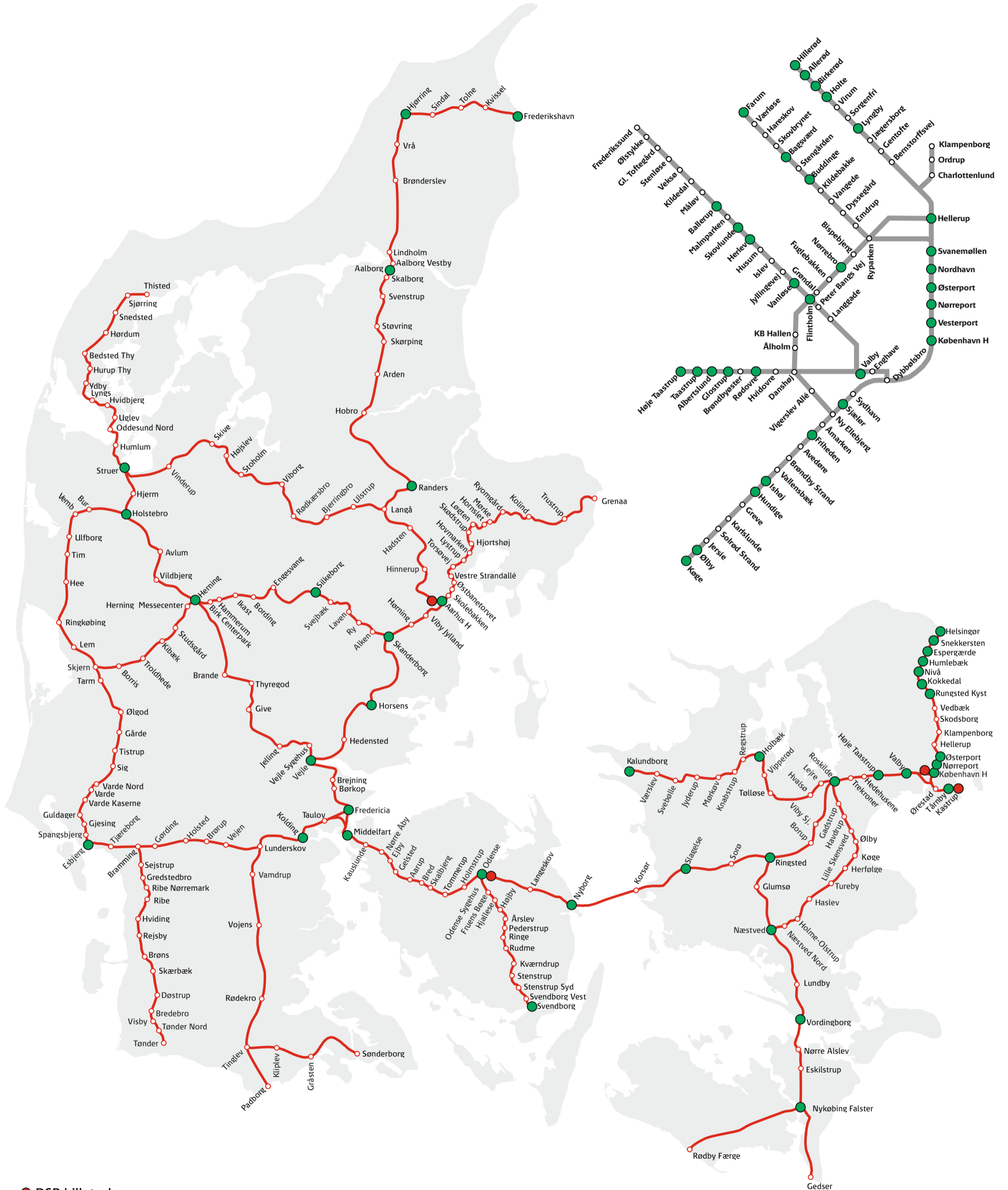
- Igangværende og kommende bane-, elektrificering- og hastighedsopgraderingsprojekt.
- Igangværende, planlagte og eventuelt kommende større byudviklings- og terminalprojekter.

- Togfonden (*) - Stationer omfattet af kommende elektrificering og hastighedsopgradering.
- Togfonden (*) - Timemodellbyer.

(*) En moderne jernbane - udmøntning af togfonden dk (14. januar 2014)

(*) Udmøntningen af togfond omfatter også hastighedsopgradering af regionaltoogsstrækninger i Jylland og på Sjælland.

DSB billetsalg og 7/11 kiosker

Bilag 5: Overslag over DSB Investeringer i Stationsmoderniseringer i perioden 2017-2019.

Mio. kr. eks. moms. Priseniveau 2016

- Beløbene nedenfor er overslag og er varslet, men foreligger ikke med endeligt godkendte budgetter.
- Gennemførelsestidspunktet og økonomi er usikker især i forhold til projekter udløst af 3. mand. Derfor er der ikke angivet DSB's eventuelle økonomiske bidrag, som måtte blive aftalt ifm de forskellige 3, mandsprojekter.
- Kun større enkeltstående projekter styret af DSB er oplistet, øvrige er samlet under stationsmoderniseringer i øvrigt.

Station	2017	2018	2019
DSB styrede projekter			
Østerport	25	40	20
København H - tunnel	3	2	
Køge Nord		15	
Nørrebro	5	10	
Hillerød	5	15	5
Kundetoiletter på 30 stationer	10	5	
DSB stationsmoderniseringer i øvrigt	30	30	30
Aktivering af ledige stationsbygninger eller nedrivning	5	10	10
3. mandsprojekter			
Projekter udløst af Banedanmark projekter, herunder nye stationer Farvholm			
Projekter udløst af Letbane Ring 3			
Projekter udløst af Odense Letbane			
Projekter udløst af Aarhus Letbane			